

Lokalna samouprava

MESEČNIK STALNE KONFERENCIJE GRADOVA I OPŠTINA

BROJ 8

FEBRUAR 2006.

Objavljeno kao dodatak
nedeljnika **VREME** br. 787
od februara 2006.

Geza Kučera, predsednik Opštine Subotica: Pod sloganom tolerancije

O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI GOVORE:

Vridžinija Langbak, Milena Milošević, Dobrivoje Budimirović

- 4 Intervju: Geza Kučera, predsednik Opštine Subotica
- 6 Nacionalne manjine u Hrvatskoj: Između normativnog i praktičnog
- 8 Urbanizam: Trka sa divljom gradnjom
- 9 Male opštine: Kovin i Boljevac
- 10 Intervju: Stiven Rozenberg, direktor programa MEGA
- 12 Projekti: Građani projektuju budžet
- 13 Intervju: Pjer Maurer, zamenik direktora SDC-a
- 14 Rodna ravnopravnost: Jednake među jednakima
- 14 Jednakost polova u Svilajncu: Muškarci otišli, devojčice se rađaju
- 15 Vračarski model ravnopravnosti polova: Žene u povlačenju iz političke arene
- 16 Korišćenje prirodnih resursa (4): Mini hidroelektrane
- 16 Informativno: Aktivnosti SKGO

PROJEKTI

Etika upravljanja lokalnih vlasti

Stalna konferencija gradova i opština inicirala je i promovisala Kodeks ponašanja kao deo dugoročnog plana aktivnosti na polju jačanja etičkog upravljanja lokalnih vlasti. U skladu s tim, posle prve faze usvajanja Kodeksa, Stalna konferencija započinje uz podršku Vestminster fondacije novu fazu u primeni Kodeksa kroz projekat „Uspostavljanje opštinskih saveta za praćenje primene Kodeksa ponašanja lokalnih funkcionera“. Rezultati prve faze projekta realizovane uz finansijsku pomoć Evropske komisije, Instituta za otvoreno društvo i Fondacije „Konrad Adenauer“, kao i novi projekat, biće predstavljeni na konferenciji „Kodeks ponašanja lokalnih funkcionera – korak ka implementaciji“, koja će se održati 13. februara 2006. u beogradskom Sava centru.

Konferencija će se sastojati od dva dela: u prvom delu će se govoriti o Kodeksu ponašanja lokalnih funkcionera u kontekstu borbe protiv korupcije na nacionalnom nivou i postojećeg pravnog okvira, dok će drugi deo biti posvećen primeni etičkih principa na lokalnom nivou. Pored iskustava iz inostranstva, učesnicima će biti predstavljeni i domaće iskustvo i model sistema praćenja primene Kodeksa.

Mesečnik „Lokalna samouprava“ je izdanje Stalne konferencije gradova i opština i redovan je dodatak nedeljnika „Vreme“. Ovaj dokument izrađen je uz finansijsku pomoć Evropske unije/EAR – Programa podrške opštinama Istočne Srbije, SIDA – Švedske agencije za međunarodni razvoj, UNDP/CBF – Programa za razvoj Ujedinjenih nacija/Jačanje kapaciteta Stalne konferencije gradova i opština i GTZ – Nemačke organizacije za tehničku saradnju. Za stavove izražene u ovom časopisu jedino je odgovorna Stalna konferencija gradova i opština i oni ni u kom slučaju ne odražavaju stavove EU, EAR, SIDA, UNDP/CBF niti GTZ.

Uređuju: Zorica Vukelić i Biljana Vasić
Fotografije: Aleksandar Anđić i SKGO
Graficka postavka: Vreme
Štampa: Rotografika, Subotica

STALNA KONFERENCIJA
GRADOVA I OPŠTINA
Makedonska 22, Beograd
tel/fax: 011/3223-446
e-mail:
secretariat@skgo.org
http://www.skgo.org

NOVA IZDANJA

Nagrada za najbolju praksu

U okviru projekta „Nagrada za najbolju praksu“, a uz finansijsku pomoć Asocijacije za izgradnju kapaciteta u lokalnoj samoupravi Holandskog saveza lokalnih vlasti (VNG), odštampana je brošura „Nagrada za najbolji primer iz prakse lokalne samouprave“, sa ciljem da se gradovi i opštine detaljnije informišu o samom projektu, njegovim fazama, a ujedno i motivišu da učestvuju u njemu.

Cilj projekta je da se omogući lokalnim vlastima u Srbiji da probleme u svojim lokalnim zajednicama tretiraju na što efikasniji način, kroz bolju međuopštinsku saradnju, putem preuzimanja i širenja primera najbolje prakse iz opština. Primenom inovativnih pristupa, gradovi i opštine će poboljšati funkcionisanje opštinske organizacije i pružanje usluga građanima.

Krajnji rok za dostavljanje primera najbolje prakse je 31. maj 2006. godine, a konkuruje se u jednoj od jedanaest tematskih oblasti koje su navedene u prijavnim formularu i brošuri.

Javno proglašenje jedinica lokalne samouprave s najboljom praksom i dodeljivanje priznanja i nagrada obaviće se, uz prisustvo medija, na svečanosti u septembru 2006. godine.

Slađana Grujić,
SKGO

Na ovom skupu, predstavnicima gradova i opština koje su usvojile Kodeks dodeliće se poster sa tekstom Kodeksa – ohrabrujuća je činjenica da je 145 od 167 gradova i opština do sada usvojilo Kodeks. Pilot-opštine koje će učestvovati u novom projektu svečano će potpisati Sporazum o saradnji, na osnovu koga će se pristupiti formiranju saveta i realizaciji projekta. U realizaciju projekta uključeno je deset pilot opština: **Mladenovac, Subotica, Zrenjanin, Šabac, Kruševac, Požarevac, Leskovac, Pirot, Vranje, Kragujevac.**

Dugoročno gledano, svrha projekta je jačanje kapaciteta opština da primenjuju Kodeks u svakodnevnom radu, kao i stvaranje neophodnih pretpostavki za uključivanje što šireg kruga opština u proces formiranja radnih tela za praćenje primene Etičkog kodeksa. Za sve dodatne informacije možete se obratiti Draganu Vujčiću, dragan.vujcic@skgo.org, tel. 011/3223-446.

Rešavanje problema svih problema

Piše:
Đorđe Staničić,
generalni
sekretar SKGO

Instrumenti ekonomske politike u Srbiji veoma su centralizovani i republičkoj vladi se obično prepušta briga, ali i odgovornost za ekonomske performanse zemlje. Lokalne zajednice često ne raspolažu ni instrumentima ni novcem kojima bi mogle da utiču na ekonomska kretanja i time preuzimu direktnu odgovornost za ekonomske rezultate na svom području. Naravno, Stalna konferencija gradova i opština potencira da bi se lokalni ekonomski razvoj mogao ubrzati rešavanjem „problema svih problema“ koji se zove Zakon o sredstvima u svojini Republike Srbije.

Na XXXV Skupštini SKGO-a iznet je jasan stav da su lokalne vlasti spremne da preuzmu odgovornost za lokalni ekonomski razvoj. Preduslov za to je, naravno, donošenje zakona o imovini lokalne samouprave čime bi se postavile osnove za privlačenje investicija. Moramo još jednom naglasiti da je samo u prošloj godini nedonošenje ovog zakona prema nekim pokazateljima koštalo lokalne zajednice preko sto miliona evra i oko 4500 radnih mesta.

Više je nego jasno da naša zemlja i dalje pati od nedostatka adekvatnog pravnog okvira za investitore, sa mnoštvom zakona koji ne prate tržišnu orijentisanost ekonomskih trendova. Kvalitetno i jasno poslovno zakonodavstvo i dalje je dalek cilj. Bez definisanog vlasništva nad zemljištem i bez preciziranog zakonodavstva u toj oblasti, nema načina za izgradnju funkcionalnog ekonomskog okvira za razvoj.

Lokalne zajednice mogu da utiču na odluke o izboru lokacije investitora na kratak rok kroz cene lokalnih usluga i visinu lokalnih dažbina, a na duži period kroz unapređenje kvaliteta komunalnih i infrastrukturnih usluga. Ipak, mnogi važni faktori ekonomskog rasta nalaze se u rukama države, tako da odgovornost mora biti podeljena između ova dva nivoa vlasti. Donošenjem zakona o imovini lokalne samouprave investitori bi dobili i istinsku pravnu sigurnost za svoja ulaganja.

Pored problema raspoloživosti i sticanja vlasništva nad zemljištem, prisutna su i pitanja nedostatka infrastrukture, problema u sferi zaštite životne sredine, razvojnih potenci-

jala, kao i dugačkih administrativnih procedura. Strani investitori koji nađu interes da investiraju u našu zemlju, zbog pomenutih nedostataka često odustaju i traže neku drugu zemlju kao investicionu lokaciju. S obzirom na potrebe za stranim direktnim ulaganjima neophodno je stvoriti adekvatne uslove za investore. Jedan od načina mogao bi se realizovati kroz stvaranje industrijskih parkova u Srbiji.

Razvoj većeg broja industrijskih parkova i uslužnih centara bi izuzetno doprineo unapređenju našeg imidža i percepciji Srbije kao pogodne investicione destinacije. Teškoće sa kojima se sreću ulagači, kako domaći tako i strani, prilikom pokušaja da kupe zemljište i zgrade za svoju poslovnu aktivnost, i to po cenama konkurentnim na tržištu, prepoznate su kao najznačajnije barijere naročito novim (*greenfield*) investicijama.

I pored svih pomenutih problema, lokalne zajednice mogu i treba više da učine na stvaranju povoljnijih uslova za poslovanje i podsticanje investicija. Ne treba zaboraviti da one ipak imaju važne instrumente za podsticanje ili omogućavanje lokalnog razvoja, koji se pre svega odnosi na oblast urbanističkog planiranja, korišćenja građevinskog zemljišta, građevinskih dozvola, zatim na kvalitet komunalne infrastrukture, potom naknadu za korišćenje i unapređenje građevinskog zemljišta (sa znatnim prihodima), na lokalne komunalne takse itd. Iskustvo, međutim, pokazuje da je pravi podvig stvoriti povoljne uslove za ekonomski napredak i stvaranje većeg broja radnih mesta na lokalnom nivou. Uprkos svemu, postoje i dobri primeri da lokalne zajednice mogu pozitivno da utiču na ekonomska kretanja na sopstvenom području.

Takođe, potreba za koordinacijom među različitim akterima na lokalnom nivou često dovodi do umanjena inače pozitivnih efekata različitih inicijativa. Uključivanje i podsticanje preduzetništva u donošenju odluka na lokalnom nivou može stvoriti povoljnu investicionu atmosferu u lokalnoj zajednici. To se može ostvariti učešćem privatnog sektora u procesu izrade strateških razvojnih planova, čime se obezbeđuju njihova održivost i realna ekonomska osnova za sprovođenje. Očekuje se da će novi ustavni okvir sa pratećim zakonodavstvom povećati nivo autonomije lokalnih samouprava i samim tim proširiti njihove mogućnosti da utiču na lokalni ekonomski razvoj i povećanje zapošljavanja.

Redakcija mesečnika "Lokalna samouprava", koji izlazi svakog prvog četvrtka u mesecu, poziva svoje čitaoce da aktivno učestvuju u kreiranju sadržaja mesečnika posvećenog aktivnostima u opštinama i gradovima u našoj zemlji (ili u regionu) i problemima koji su značajni za unapređenje lokalne samouprave u Srbiji. E-mail adrese na koje možete da nam pišete: secretariat@skgo.org, ili posta@vreme.com, sa naznakom – za časopis "Lokalna samouprava".

Sednica novog predsedništva

Prva, konstitutivna sednica Predsedništva Stalne konferencije gradova i opština u novom sazivu održaće se u utorak **31. januara 2006. godine u Stalnoj konferenciji gradova i opština u Beogradu**. Za sednicu je predložen sledeći dnevni red: konstituisanje Predsedništva; predlog odluke o članstvu u odborima SKGO-a; aktivnosti Predsedništva u 2006. godini; nastavak inicijativa pokrenutih u 2005. godini; izveštaj sa 35. skupštine SKGO-a; predlozi članova Predsedništva za nove inicijative; imenovanje članova Radne grupe za jačanje građanskog učešća; formiranje Radne grupe za izradu Strategije finansijske održivosti SKGO-a, inicijativa za formiranje Saveta za evropske integracije, primena Zakona o lokalnoj samoupravi; razno.

INTERVJU: GEZA KUČERA, PREDSEDNIK OPŠTINE SUBOTICA I PREDSEDNIK SEKCIJE NACIONALNO MEŠOVITIH OPŠTINA SKGO

Pod sloganom tolerancije

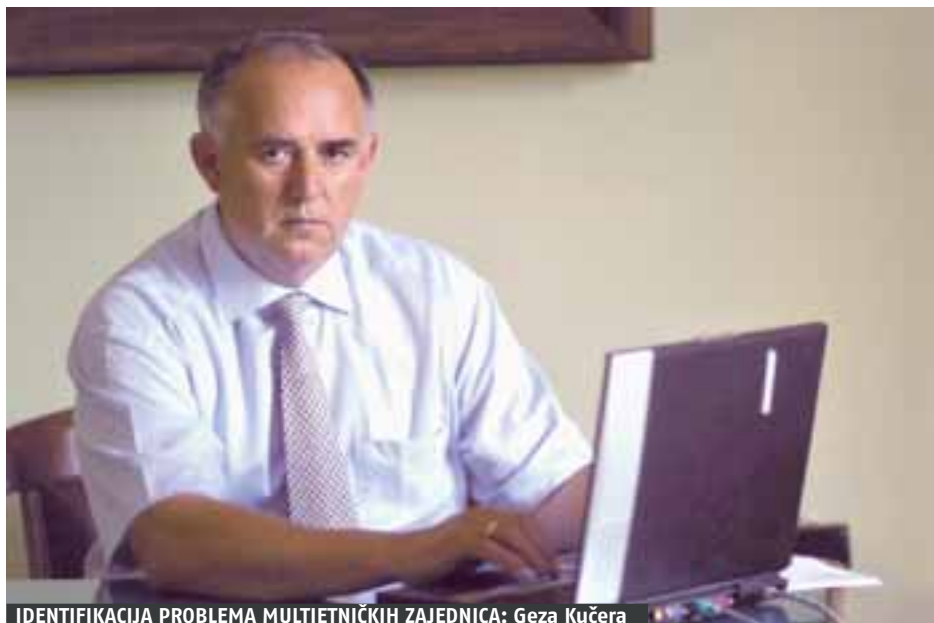
“Organizovanjem raznih kulturno-umetničkih i sportskih manifestacija i otvaranjem vrata što većeg broja institucija u večernjim satima, prvenstveno želimo da približimo mlade pripadnike različitih naroda i etničkih grupa kako bismo stvorili ambijent poverenja i tolerancije”

Odluka o osnivanju Sekcije nacionalno mešovityh opština doneta je na šestoj sednici Predsedništva SKGO-a, a krajem jula 2005. godine na jedanaestoj sednici izabran je predsednik ove sekcije – Geza Kučera, predsednik Opštine Subotica.

LOKALNA SAMOUPRAVA: Kad je Sekcija nacionalno mešovityh opština počela sa radom i koji su problemi identifikovani?

GEZA KUČERA: Prva konstitutivna sednica Sekcije održana je 27. maja 2005. godine. Na sednici je utvrđen predlog za izbor predsedavajuće opštine, utvrđen plan rada za 2005. godinu i razmena iskustva u vezi sa formiranjem i funkcionisanjem saveta za međunacionalne odnose. Odlučeno je da se plan rada Sekcije dopuni planovima rada saveta za međunacionalne odnose koje će opštine dostaviti sekretaru Sekcije. U želji da se pomogne u radu nacionalno mešovityh opština ponudiće im se ovako objedinjen plan na usvajanje. Članovi Sekcije su predstavili situaciju u svojim opštinama u pogledu osnivanja i funkcionisanja saveta za međunacionalne odnose, identifikovali probleme na koje nailaze u tom procesu i sagledali moguća rešenja. Posebno je istaknut problem primene odredaba Zakona o lokalnoj samoupravi, kao i niz problema u oblasti informisanja na jezicima nacionalnih manjina i službene upotrebe jezika i pisma nacionalnih manjina.

U narednom periodu Sekcija će vršiti pojačan pritisak na centralnu vlast radi izme-

IDENTIFIKACIJA PROBLEMA MULTIETNIČKIH ZAJEDNICA: Geza Kučera

ne odredaba zakona koji se tiču privatizacije medija na lokalnom nivou i dalje održivosti programa na jezicima nacionalnih manjina, kao i radi uspostavljanja saradnje sa nevladinim sektorom i relevantnim donatorima koji bi pomogli rad sekcije.

Na drugoj sednici održanoj 4. novembra 2005. godine usvojen je Poslovnik o radu, razmatrana je Rezolucija Evropskog parlamenta o zaštiti multietničnosti u Vojvodini i definisani stavovi povodom Rezolucije. Na istoj sednici predstavljen je i projekat dobrog upravljanja multietničkim lokalnim zajednicama Fonda za otvoreno društvo u Srbiji.

Kada govorimo o nacionalno mešovitym opštinama, na koje se opštine to odnosi?

Shodno Zakonu o lokalnoj samoupravi, nacionalno mešovitym opštinama smatraju se one opštine i gradovi u kojima jedna nacionalna zajednica čini više od pet odsto od ukupnog broja stanovnika ili sve zajednice čine više od deset odsto prema poslednjem popisu stanovništva u Republici Srbiji. Prema ovim podacima, formiranje saveta za međunacionalne odnose predviđeno je u statutu 49 lokalnih zajednica.

Da li su prava nacionalnih manjina u Srbiji ugrožena i možete li da napravite poređenje sa zemljama u regionu po

pitaju ljudskih prava, prava na zapošljavanje, veroispovest...?

Po našoj Ustavnoj povelji, svaki građanin naše zemlje ima zagantovana ljudska i manjinska prava. Poređenje sa pravima manjina u drugim zemljama može da posluži kao primer, ali ne može biti opredeljujući faktor, te iz tog razloga i ne bih na ovaj način upoređivao. Iako su zakonima (sem nekih koji još nisu doneti) uglavnom zagantovana prava manjina, u svakodnevnom životu ona se ne ostvaruju uvek dosledno.

Naveo bih samo nekoliko primera gde su prava manjina ugrožena: pravo na školovanje na maternjem jeziku od zabavišta do fakulteta, pravo na rad u svim institucijama države, pa i na odgovornim funkcijama (policija, sudstvo, tužilaštvo), problemi oko postavljanja tabli sa nazivom mesta na jezicima manjina ili prefarbavanja istih. Incidenti koji su se dešavali poslednjih godina u povećanom broju takođe se mogu svesti pod ovaj pojam.

Česte su pojave da se i zakonom zagantovana prava u oblasti upotrebe jezika i pisma ne poštuju dosledno. Zbog nedostatka dodatnih sredstava za ove potrebe (iz budžeta RS ne izdvajaju se posebna sredstva za ove namene), neke od lokalnih samouprava nisu u mogućnosti da iz veoma oskudnih budžeta izdvoje

Multietnična Subotica

“Subotica je uvek bila poznata po svojoj multietničnosti, multikulturalnosti, pa i toleranciji izuzetno visokog stepena. Bilo je u istoriji perioda kada su ti odnosi bili u nekoj meri i ugroženi. Zbog nacionalističke politike koja je vođena krajem proteklog stoleća i grubog kršenja prava manjina, odnosi su se znatno poremetili, a posledice koje su danas prisutne indirektan su proizvod tog perioda. Teška ekonomska kriza, veliki procenat nezaposlenosti (2000 nezaposlenih u opštini), promena strukture stanovništva zbog velikih migracija, otpuštanje pripadnika manjina iz državnih institucija (vojska, policija, sudstvo) nepobitno obeležavaju sadašnjicu.”

dovoljna sredstva za ove namene.

Da li su sa pojavom ultradesničarskih organizacija nacionalne manjine objektivno ugroženije? Da li mislite da je ovde reč o neonacizmu i da li tu pojavu uopšte možemo da tumačimo u svetlu pregovora o statusu Kosova?

Pojava ultradesničarskih organizacija je podjednako štetna kako za većinski tako i za manjinski narod. Deklarisanje manjinskih političkih stranaka o tome da svoju budućnost i svoju perspektivu vide u okviru Srbije bez separatnih stremljenja, jasno govori o namerama organizovane manjine. Proklamovanje drugačijih ideja i ciljeva može veoma štetno uticati i na postignute rezultate u ostvarivanju manjinskih prava te zbog toga postoji opravdana bojazan od eskalacije neonacizma i drugih ultralevičarskih ideja. Mislim da probleme koji postoje u Vojvodini na polju međunarodnih odnosa ne možemo poistovetiti sa problematikom i načinom rešavanja kosovskog problema. Kulturno-istorijsko, demografsko i etničko okruženje u Vojvodini pokazuje sasvim različite osobenosti, a iz toga proizlaze verovatno i drugačija rešenja. Ostvarenje zahteva Vojvodine za autonomijom je realno i uveliko može pomoći celoj Srbiji u bržem ekonomskom prosperitetu. Izolovanje međunarodne javnosti iz procesa rešavanja konflikata, mislim da je to svakom jasno, više nije moguće. Ako je to tako, valjalo bi to prihvatiti i iskoristiti, posebno ako i mi želimo uskoro da postanemo članovi međunarodne zajednice.

Ministar Rasim Ljajić tvrdi da je broj incidenata sa nacionalnim predznakom opao u odnosu na prošlu godinu, a zatim je brisao grafite sa nacionalističkom sadržinom. Da li su se takvi incidenti dešavali u Subotici, i ako jesu, šta ste preduzimali?

Broj incidenata sa nacionalnim predznakom je stvarno opao u odnosu na raniji period, što je za pohvalu. Nije za pohvalu to što je trebalo da prođe toliko vremena da počnemo ozbiljno da se bavimo ovim problemima.

Da su organi unutrašnjih poslova, pravosuđe pa i zvanična politika počeli blagovremeno da se bave ovom problematikom, siguran sam da bi izostala internacionalizacija ovih pitanja. Samo brisanje grafita jeste gest za pohvalu, ali treba činiti konkretne korake na sprečavanju nastajanja tih grafita, a tu smo delimično zakazali svi.

Subotica je jedna od retkih opština gde je manjina većina, što će reći da nijedna zajednica nema apsolutnu broječanu većinu. Opština, a i ja sâm, blagovremeno reagujemo na sve pojave i sistematski uklanjamo grafite problematične sadržine (ne sporadično i ne samo pred TV kamerama), ali su mnogo važnije druge aktivnosti koje sprovodimo, jer smatramo da je važnije sprečiti nego lečiti. Opština čini napore da otvori što više radnih mesta i da na taj način smanji ekonomsku tenziju. U saradnji sa organima unutrašnjih poslova organizujemo rad školskih policajaca, dežurstva na mestima mogućih incidenata (disko klubovi, kafici i sl.). Omasovljavanjem članstva u sportskim klubovima posebno iz redova mladih, organizovanjem raznih kulturno-umetničkih manifestacija, otvaranjem vrata što većeg broja institucija u večernjim satima, prvenstveno želimo da približimo mlade pripadnike različitih naroda i etničkih grupa i tako stvorimo ambijent poverenja i tolerancije.

Videli smo reakciju pravosuđa i drugih državnih organa koji su uhapsili i sudili nacionalistima. Šta opštine i gradovi mogu da učine po tom pitanju?

Smatram da je reakcija pravosuđa i ostalih državnih organa kasnila. Suđeno je nacionalistima, ali nije suđeno svim vinovnicima incidenata na nacionalnoj osnovi. A ako je suđeno, činjeno je to na čudan način. Presude za veoma slična dela jednom su drakonske, dok su u drugim prilikama smešno blage. Opštine nemaju posebne ingerencije u radu pravosuđa i drugih državnih organa, ali u interesu naših sugrađana pokušavamo s njima da razvijemo korektnu saradnju. Reakcije državnih organa na pojave

Maternji jezik o trošku opštine

"U Subotici je osnovan Savet za međunarodne odnose, koji će pomoći rad Skupštine u pitanjima ostvarivanja prava manjina. Pomoć organizacijama nevladinog sektora na smanjenju napetosti i vaspitavanja u duhu tolerancije Skupština smatra veoma važnom aktivnošću. Kao jedan od važnih projekata naveo bih organizovanje nastave jezika društvene sredine, to jest mogućnost da mladi čiji maternji jezik nije mađarski mogu učiti taj jezik o trošku opštine u osnovnim školama. Do devedesetih godina za ovaj vid nastave opredelilo se sto odsto roditelja. Nakon ukidanja finansiranja ove delatnosti od Ministarstva prosvete, Subotica je nastavila sa tom praksom, a sada je želimo proširiti i na srednje škole. Sada je obuhvaćeno 2200 učenika na teritoriji opštine. Pored navedenih aktivnosti sa školama na teritoriji opštine organizujemo razne sportsko-kulturne manifestacije pod sloganom tolerancije."

koje se mogu okvalifikovati kao incidenti među pripadnicima različitih etničkih grupa su nedovoljne i delom zakasnele.

Kakva je manjinska struktura u organima uprave i javnim preduzećima u Subotici?

Sadašnji sastav stanovništva opštine Subotica je sledeći: Mađara 38,5 odsto, Srba 25 odsto, Hrvata 12,5 odsto, Bunjevaca 12,5 odsto dok preostalih 11,5 odsto čine ostale manjine i etničke grupe. Zastupljenost pripadnika manjina u državnim organima nekoliko puta je manja od njihove zastupljenosti u broju stanovnika. To se naročito odnosi na policiju, sudstvo, vojsku, ali i na velika monopolska preduzeća (banke, pošta i sl.). Slična je situacija i u rukovodećim strukturama ovih organa i organizacija. Odnosi u opštinskim organima realno nose obeležje stvarne etničke strukture zahvaljujući i dugogodišnjoj opozicionoj i demokratskoj politici Subotice i njenih demokratsko orijentisanih političkih stranaka. Kako je opština osnivač i javnih komunalnih preduzeća, etnički sastav je sličan i u njima.

Biljana Vasić

OPŠTINSKI ŽIVOT

GIS u opštini Valjevo

Modernizacija i poboljšanje usluga građanima i privredi jedna je od najvažnijih aktivnosti koju sprovodi Opština Valjevo uvođenjem Geografskog informacionog sistema (GIS). Procenjuje se da se 80 odsto upravljačkih odluka u lokalnoj samoupravi zasniva na podacima o prostoru. GIS, kao sistem za podršku odlučivanju, predstavlja moćan alat za prikupljanje, čuvanje, pretraživanje, transformaciju i prikazivanje podataka o prostoru. Geografski informacioni sistem omogućava povezivanje podataka o prostoru sa opisnim podacima, stvarajući tako jedinstvenu bazu podataka opštine Valjevo. Na taj način efektivnije će se koristiti

resursi, izbeći redundancija (prikupljanje istih podataka od različitih institucija) i omogućiti pružanje usluga građanima prema principu "građani obavljaju sve poslove na jednom mestu". Projekat se sprovodi u saradnji sa nemačkom agencijom GTZ i u njemu pored opštinske administracije i komunalnih preduzeća učestvuju i druge javne ustanove i službe sa teritorije opštine Valjevo: Sekretarijat unutrašnjih poslova, Služba za katastar nepokretnosti, Poreska uprava, Telekom, Elektrodistribucija i druge. Opština Valjevo uskoro će dobiti Kancelariju za slobodan pristup informacijama od javnog značaja. Ovaj projekat finansiraće se iz donacije dobijene od Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu. Dobijena sredstva biće upotrebljena za nabavku opreme, obuku, izradu brošura i informatora i za javnu kampanju.

Između normativnog i praktičnog

Ključno manjinsko tijelo na nacionalnom nivou u Hrvatskoj – Savjet za nacionalne manjine, kreirano je kao potpuno zavisno od Vlade. Ona imenuje članove, rukovodstvo, daje suglasnost na njegov statut, dodjeljuje mu budžet i definira stručnu službu

Donošenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina krajem 2002. godine (kao jednog od ključnih političkih kriterija iz Kopenhagena za ulazak u Evropsku uniju), Republika Hrvatska zaokružila je set zakona o manjinama (Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisma nacionalnih manjina, Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica), i time se svrstala među zemlje sa cjelovitom i najkvalitetnijom zakonskom infrastrukturom za zaštitu nacionalnih manjina.

Osim toga, Hrvatska je ratificirala i niz međunarodnih dokumenata i konvencija za zaštitu ljudskih i manjinskih prava, te o njihovoj implementaciji podnijela niz službenih izvještaja različitim evropskim institucijama. Republika Hrvatska je potpisala i nekoliko bilateralnih sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina: sa Italijom, Mađarskom te Srbijom i Crnom Gorom, što predstavlja važnu činjenicu u građenju dobrih regionalnih odnosa.

U procesu monitoringa nad primjenom međunarodnih konvencija nadležne evropske institucije donijele su svoja službena mišljenja i preporuke: Savjetodavni odbor Vijeća Evrope za primjenu Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina prošle godine je donio, a 2005. objelodanio, drugi službeni izvještaj za Hrvatsku koji pokriva period od 1999. do 2004. Evropska komisija protiv rasizma i antisemitizma je 14. 06. 2005. u Strazburu donijela svoj treći izvještaj o Hrvatskoj, a Odbor ministara Vijeća Evrope za primjenu Evropske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima 07. 09. 2005. donio je preporuke za RH.

POHVALE I KRITIKE: Konačno, početkom oktobra 2005. Republika Hrvatska i Vlada desnog centra premijera Ive Sanadera (koja je osvojila vlast nakon posljednjih parlamentarnih izbora krajem 2003. zahvaljujući i koaliciji sa političkim predstavnicima nacionalnih manjina), dobila je i datum pregovora za punopravno članstvo u Evropskoj uniji.

Polovicom oktobra, na konferenciji Misije

OSCE-a u Zagrebu, održanoj povodom obilježavanja treće godišnjice donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, uz pohvalne tonove nadležnih vladinih i državnih tijela, iznijete su i vrlo kritičke opaske iz redova aktivista nevladinih organizacija za zaštitu ljudskih i manjinskih prava. I šef Misije OSCE-a u Republici Hrvatskoj naglasio je da se implementacija Ustavnog zakona mora poboljšati u mnogim njegovim segmentima. Naime, konstatirano je da sam Zakon jeste veliki politički napredak za Hrvatsku, ali da je praksa pokazala da on ima značajne nedostatke prvenstveno zbog nepostojanja političke volje da se on dosljedno provede. Posebno je naglašena nedovoljna zastupljenost nacionalnih manjina u državnoj upravi i različitim državnim službama. Taj problem je prisutan čak i u onim lokalnim sredinama gdje nacionalne manjine imaju gotovo većinu.

Vijeća nacionalnih manjina – nove manjinske institucije iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, sa pozicijom i ovlastima manjinskih predstavničkih tijela, odnosno manjinskih samouprava u pojedinim jedinicama lokalne samouprave (općine, gradovi, županije) – koja bi trebala biti i svojevrsni kontrolni mehanizam provođenja svih manjinskih zakona u RH, pokazala su se vrlo slabim političkim tijelima, nesposobnim za ulogu kvalitetnog reprezentanta manjinskih zajednica. Nakon dva kruga izbora, od mogućeg 471 osnovana su tek 272 vijeća, lokalne vlasti vrlo teško izdvajaju novac potreban za njihov rad,

statuti velikog broja gradova i općina nisu usklađeni sa Ustavnim zakonom, vijeća nemaju utjecaj i prostor u medijima, kako predviđa Zakon. Vijeća su tako postala tijela male "političke težine", nesposobna za vlastitu konsolidaciju i razvoj, a pogotovo za lobiranje i rješavanje problema pojedinih manjinskih zajednica. Loš prvi mandat Vijeća nacionalnih manjina kompromitira cijelu ideju i sadržaj iz Ustavnog zakona, a hrvatska demokratska opcija i na ovome gubi kredibilitet.

Ključno manjinsko tijelo na nacionalnom nivou – Savjet za nacionalne manjine, kreirano je kao potpuno zavisno od Vlade. Ona imenuje članove, rukovodstvo, daje suglasnost na njegov statut, dodjeljuje mu budžet i definira stručnu službu. Osim toga, sve manjinske zajednice se tretiraju neselektivno, politička realnost traži razvijanje niza podzakonskih akata kojima bi se popunila praznina koja nastaje kad se istim zakonom tretira i manjinska zajednica koja ima 250.000 pripadnika kao i ona koja ima samo 90.

Ustavni zakon je tako za same manjine postao gotovo irelevantan, on je bitan samo za državu kao legitimacija njene demokratičnosti i otvorenosti prema manjinskim zajednicama. Zato bi hrvatske vlasti u suradnji sa međunarodnim institucijama (pogotovo OSCE) trebale inicirati stručnu, političku i javnu raspravu, sa interdiscipliniranim istraživanjem, o implementaciji Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. U sve ove aktivnosti nužno je uključiti manjinske eksperte i civilno društvo, a ne kao što je praksa pokazala, da se ključni i strateški dokumenti donose u preuskim krugovima.

U protivnom, ključni manjinski zakon Republike Hrvatske, koji je u svojim člancima i normama trebao dosljedno slijediti Okvirnu konvenciju Vijeća Evrope za zaštitu nacionalnih manjina, ostat će mrtvo slovo na papiru.

PROBLEMI MANJINSKIH ZAJEDNICA: U toku svih ovih godina, pod posebnim povećalom su dvije manjinske zajednice sa najtežim problemima u procesima integracije u hrvatsko društvo: Srbi i Romi. Poseban Nacionalni

Srbi u javnim preduzećima

Prema podacima sa početka ove godine, u općini Dvor gdje Srbi čine 60 odsto stanovništva, od 300 zaposlenih samo je sedmoro Srba. U Plaškom su apsolutna većina, no nemaju niti jednog zaposlenog u javnim poduzećima (Hrvatska elektroprivreda, Hrvatske šume, Hrvatske pošte, Hrvatske željeznice), ili u javnoj ustanovi – Domu zdravlja. Identična situacija je i na drugim područjima od posebne državne skrbi – u gradskoj upravi Knina i ispostavama tijela državne uprave (katastar, matični ured, porezna uprava itd.), nema zaposlenih Srba povratnika, kao ni u tamošnjim javnim poduzećima. Ista je situacija i u Benkovcu i Korenici – nema Srba u tijelima lokalne vlasti, javnim službama ili pravosuđu. Ima tu gotovo i karikaturnih situacija – u Kistanjima je svojevremeno poništen natječaj za šefa vatrogasne stanice jer je jedini kandidat bio Srbin.

program za Rome donešen na pragu ulaska u Evropsku dekadu Roma, vrlo je kvalitetan akt, ali opet, u praksi daleko od mogućih i poželjnih rezultata za njihove pripadnike koji su godinama bili zanemarivani u različitim njihovim pravima: od statusnih i imovinskih do radnih i obrazovnih problema, a posebno u eliminaciji različitih oblika ksenofobije. Osim toga, sam akt ne prati i dovoljna financijska podrška potrebna za njegovu realizaciju.

U slučaju hrvatskih Srba, izbjeglička se i manjinska tematika prepliću, i nemoguće im je prilaziti ili riješavati odvojeno. Pogotovo i zbog činjenice da se mora preokrenuti trend ponovnog emigriranja povratnika (u nekim sredinama radi se i o 40 odsto povratničke populacije). Zato će povratak i reintegracija Srba tražiti dodatne napore Vlade i svih institucija da se održe rokovi na koje se Vlada RH obvezala na Ministarskoj konferenciji u Sarajevu početkom 2005. gdje su se predstavnici BiH, Hrvatske i Srbije i Crne Gore dogovorili o pojedinačnim i zajedničkim aktivnostima koje treba poduzeti radi pravednog i trajnog rješenja problema izbjeglica i prognanika u regiji. Tada usvojena načela trebalo je da budu osnova za izradu nacionalnih planova-putokaza (*Road Map-a*) koji bi bili objedinjeni u zajedničku provedbenu matricu (Regionalna matrica).

HRVATSKI PUTOKAZI: Hrvatska vlast je svoje Putokaze (predstavljene 12. 07. 2005) radila bez uključivanja nevladinih organizacija, ali i bez stručne i javne rasprave. Kritičke opaske civilnog sektora odnose se na činjenicu da sam dokument ima toliko nejasnoća, nedosljednosti i nedostataka da njegov cilj – rješavanje izbjegličkog pitanja u roku od dvije godine – neće biti realiziran.

Neke od osnovnih zamjerki odnose se na: nedostatak političkih, administrativnih i budžetskih mjera nužnih za održiv povratak i reintegraciju povratnika (prema podacima Srpskog demokratskog foruma iz Zagreba, oko 140 mjesta na povratničkim područjima u potpunosti ili djelomično nema čak ni struju), niz

SUSRET PREDSEDNIKA MESIĆA SA PREDSTAVNICIMA GRADA RIJEKE

planiranih aktivnosti je nerealno (npr. dovršenje povrata zauzete imovine u 2005. godini) ili destimulirajuće (u 2006. je predviđeno 1000 stambenih zbrinjavanja za bivše nosioce stanarskog prava od preko 10.000 podnešenih zahtjeva), zanemarivanje Ugovora o sukcesiji kojeg su države nasljednice SFRJ potpisale u Beču 2001, a Republika Hrvatska ratificirala 2004. godine. Dodatne primjedbe odnose se i na statusna i na mirovinska prava povratnika, razvojne i infrastrukturne programe na siromašnim područjima povratka.

Delegacija Evropske komisije je početkom novembra 2005. u svojem izvještaju o napretku Republike Hrvatske u ispunjavanju kriterija za ulazak u EU (*Croatia 2005 Progress Report*), u poglavlju koje se odnosi na ispunjavanje političkih kriterija, posebnu pažnju posvetila zaštiti ljudskih i manjinskih prava. Uz konstatacije koje se tiču napretka u povratku izbjeglica i obnovi kuća, te budućih dodatnih napora Vlade vezanih za stambeno zbrinjavanje bivših nosilaca stanarskih prava, posebno je naglašena potreba i hitan prioritet – promjena atmosfere prema Srbima i Romima s obzirom da su oni i dalje suočeni sa različitim oblicima diskriminacije, netolerantnim odnosom većine (i ne samo na područjima povratka), a u slučaju Srba i nizom fizičkih napada, napada na nji-

hovu imovinu i institucije.

Nevladine organizacije za zaštitu ljudskih prava izvjestile su o preko 40 takvih slučajeva u 2005. godini: većinu njih policija i tužilaštvo tretiraju isključivo kao remećenje javnog reda i mira, a ne kao nasilje sa etničkom pozadinom, od različitih razina vlasti nema jasnih i nedvosmislenih poruka da se to neće tolerirati i da će počinitelji biti kažnjeni. Mediji se također prema ovom problemu odnose na neodgovarajući način – ako se incidenti ne prešućuju, onda se za njih vrlo često nalaze opravdanja i olakšavajuće okolnosti. Sve je to, nažalost, dovelo do situacije u kojoj je nasilje prema Srbima, osim na pukom verbalnom nivou, normalno i dozvoljeno te gotovo nekažnjivo.

Zato će i javna informativna kampanja OSCE-a i Vlade Republike Hrvatske, koja je započela 1. 12. 2005, a odvija se i u Bosni i Hercegovini te Srbiji i Crnoj Gori, sa glavnim ciljem dodatnog animiranja izbjeglica za povratkom te stvaranja rekoncilijske atmosfere za suživot Srba i Hrvata, ostati bez značajnijeg odjeka ako Vlada RH ne pokaže snažniju političku volju za sankcioniranjem svih etnički motiviranih incidenata.

Darinka Janjanin,
predsjednica Vijeća
srpske nacionalne manjine Grada Rijeke

Skupština CEMR-a u Insbruku

U periodu od 10. do 12. maja 2006. godine u austrijskom gradu Insbruku održaće se 23. generalna skupština Saveta evropskih opština i regiona – CEMR, sa glavnom temom "Budućnost javnih službi u Evropi: U susret potrebama naših građana".

Na ovom značajnom skupu očekuje se učešće velikog broja predstavnika nacionalnih asocijacija i predstavnika lokalnih i regionalnih vlasti Evrope, koji će u plenarnim zasedanjima raspravljati o pitanjima od suštinskog značaja za razvoj lokalne i regionalne demokratije u Evropi, kao i o pitanjima od značaja za dalji razvoj i funkcionisanje asocijacija. Savet evropskih opština i regiona osnovan je 1951. godine u

Ženevi. Članstvo CEMR-a čini više od 100.000 lokalnih i regionalnih vlasti Evrope, učlanjenih u CEMR neposredno ili kroz 42 velike nacionalne asocijacije lokalnih i regionalnih vlasti iz 29 evropskih zemalja, među kojima je i Stalna konferencija gradova i opština, koja je 2003. godine postala pridruženi član ove asocijacije.

Trenutno je u pripremi najnovija brošura o Skupštini sa programom i registracionim formularom koju će Stalna konferencija pravovremeno dostaviti svojim članovima i postaviti na veb-sajt. Aktuelna brošura o Skupštini CEMR-a, kao i Preliminarni program ovog skupa, nalaze se na veb-sajtu SKGO-a: www.skgo.org, u sekciji **Pogledajte/Najave raznih domaćih i međunarodnih skupova.**

Trka sa divljom gradnjom

Da li će izmena zakona ubrzati i olakšati proces dobijanja građevinskih dozvola? Po svojoj prilici, odgovor na ovo pitanje je negativan

Planiranje i uređenje prostora, kao jedan od izvornih poslova lokalne samouprave, oduvek je predstavljalo bolnu tačku za lokalne vlasti na kojoj su se prelamali razni uticaji. U periodu socijalizma, urbanističko planiranje imalo je centralistički karakter i bilo je usko povezano sa društveno-ekonomskim planiranjem. U tom periodu mnoga od naših gradskih naselja dobila su sadašnji urbani izgled uz istovremeno uništavanje starih jezgara. Istovremeno, to je bio period u kome je začeta „divlja gradnja“ na rubovima urbanih područja, usled nedovoljne stambene izgradnje i velikog priliva stanovništva u gradove.

U devedesetim, urbanizam u Srbiji našao se zajedno sa drugim društvenim procesima na vetrometini političkih promena. Nedostatak kvalitetnih zakonskih rešenja, praćen nereguliranim vlasničkim odnosima, zajedno sa sveukupnim opadanjem standarda stanovništva, doveo je do skoro potpunog raspada sistema urbanističkog planiranja, što je dovelo do opadanja kvaliteta života u gradovima, neplanskog širenja naselja i zauzimanja poljoprivrednog zemljišta na rubnim područjima.

POSTOKTOBARSKA REGULATIVA: Zakon o planiranju i izgradnji, donet u maju 2003. godine, bio je potpuno novi, komplek-

san zakon, koji je zamenio dotadašnja tri zakona (o planiranju i uređenju prostora i naselja, zakon o izgradnji i zakon o građevinskom zemljištu). Cilj donošenja ovog novog, savremeno koncipiranog zakona, bio je razrešenje nagomilanih problema u oblasti planiranja i uređenja prostora, bespravne gradnje i upravljanja građevinskim zemljištem, kao i ustanovljenje novih procedura za, do tada veoma neefikasan, postupak izdavanja dozvola za izgradnju.

Osnovni izazov za lokalne samouprave nakon donošenja Zakona bio je da se suoče sa ozbiljnom problematikom legalizacije bespravnih objekata. Veliki broj mahom neurednih zahteva, nerešeni imovinski odnosi, nedostatak procedura i manjak kvalifikovanih službenika u upravama, samo su neki od problema sa kojima su se opštine borile u tom periodu. Pokušano je da se nedostatak planskih akata nadomesti „privremenim pravilima građenja“, pravnim aktom koji je trebalo sačiniti prema mesnim prilikama i koji je trebalo da da osnovne smernice za legalizaciju objekata. Rokovi koje je zakonodavac propisao lokalnim samoupravama za izvršenje mnogih kompleksnih zadataka, kao što su izrada prostornog plana opštine, generalnog plana, određivanje javnog građevinskog zemljišta i rešavanje brojnih prijava za legalizaciju, bili su više nego kratki, što je dovelo do stvaranja ishitrenih i nekvalitetnih rešenja koja u prostoru ostavljaju neizbrisive tragove.

Glavni zadatak lokalnih vlasti u narednom periodu morao bi da bude edukacija stručnih kadrova, kako u opštinskoj administraciji tako i u javnim urbanističkim preduzećima, sposobnih da se bore sa ovim nagomilanim problemima.

Samo samosvesni, politički i materijalno samostalni stručnjaci mogu biti pravi oslonac svakoj lokalnoj vlasti, čiji će zajednički zadatak biti stvaranje kvalitetnog urbanog ambijenta i prijatnog okruženja za život lokalne zajednice. Stvaranje kvalitetnog zakonskog okvira jedna je od glavnih uloga države u ovoj oblasti, jer će samo na taj način opštine, glavni nosioci primene zakona, biti u mogućnosti da krenu u borbu sa svim nagomilanim problemima.

PITANJA ZA ZAKONODAVCE: U oktobru 2005. godine Vlada Republike Srbije utvrdila je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o planiranju i izgradnji. Izmene zakona su pretežno kozmetičke prirode i u glavnim crtama odnose se na produženje u prethodnom zakonu utvrđenih rokova, kao što je rok za legalizaciju, rokovi za donošenje urbanističkih planova, rok za određivanje javnog građevinskog zemljišta...

Nakon prvog čitanja predloženog teksta neka od pitanja se nameću sama:

Da li će izmena zakona ubrzati i olakšati proces dobijanja građevinskih dozvola? Po svojoj prilici, odgovor na ovo pitanje je negativan, jer se procedure usložnjavaju, a broj „koraka“ koji treba preći od podnošenja zahteva do dobijanja dozvole sve je veći.

Da li će biti suzbijena nelegalna izgradnja? Sam pristup ovom problemu je diskutabilan, jer će produženje roka za prijavu bespravno izgrađenih objekata stvoriti kod investitora atmosferu da je bespravna izgradnja još uvek „isplativa“, jer se i do sada pokazalo da su nelegalni graditelji bili praktično „amnestirani“ i da su im pružane beneficije umesto kazni za prekršaje.

Da li će opštine ubrzo dobiti nove i kvalitetne urbanističke planove? Imaju li za to sredstva i kadrova? Zakonodavac je ovoga puta ostavio opštinama vremenski rok od još godinu dana da za to vreme donesu potrebne urbanističke planove. Znajući da je procedura za izradu i donošenje jednog plana veoma duga i skupa, a da ne postoji značajna svest o važnosti urbanističkog plana kao takvog, na postavljeno pitanje teško je dati odgovor.

Činjenica je da opštine u Srbiji nisu aktivno učestvovala u pripremi ovog zakona, kao ni strukovne organizacije poput Inženjerske komore, na primer. Tekst Predloga zakona o izmeni i dopuni Zakona o planiranju i izgradnji možete preuzeti na sajtu Narodne skupštine Republike Srbije (www.parlament.sr.gov.yu – zakoni u proceduri).

Klara Danilović,
Sekretar odbora za urbanizam SKGO-a

Urbanistički problemi

Nedostatak kvalitetnih, primenljivih urbanističkih planova; neažurne katastarske podloge; nepostojanje katastra nepokretnosti, neažuran upis vlasničkih prava; nedovoljna svest javnosti o značaju urbanističkih planova, što se primećuje kroz nedovoljno učešće građana u postupcima javnih uvida, iako im je to zakon omogućio; nepoštovanje donetih urbanističkih planova ili njihovo neadekvatno tumačenje; opštinski službenici – urbanisti nisu najčešće u prilici da se stručno iskazuju, jer su izloženi s jedne strane pritisku lokalnih vlasti, a s druge strane pritiscima investitora, koji teže da iz lokacija izvuku najveći mogući profit. U tom smislu, urbanisti imaju svakodnevni zadatak da, balansirajući između pravila struke s jedne strane, i potreba interesnih grupa s druge, iznedre prihvatljiva rešenja, koja pri tome neće biti protivzakonita i neće u većoj meri narušiti javni interes.

OPŠTINA KOVIN

Pogodnosti za buduće investitore

Opština Kovin, kao izrazito poljoprivredna opština sa preko 40.000 ha obradivih površina u rukama poljoprivrednih preduzeća i zemljoradnika, trpi sve posledice niske akumulativnosti, pariteta cena, neorganizovanosti otkupa poljoprivrednih proizvoda, nepovoljnih kreditnih aranžmana, promene klimatskih uslova i dr. Mnogo toga u poljoprivredi prepušteno je stihijskom delovanju što je dovelo do ružiranja zemljoradničkih imanja, a o obnovi voznog i mašinskog parka, izgradnji sistema za navodnjavanje i dr. objekata i postrojenja teško da se može i govoriti.

Izneto stanje u poljoprivredi direktno se odrazilo i na poslovanje fabrike šećera, koja ne radi već pet godina, a predstavljala je okosnicu razvoja opštine. Pored fabrike šećera, sa radom su prestali: građevinsko preduzeće Pionir, molersko-farbarsko preduzeće Proleter, trgovinsko preduzeće Napredak, poljoprivredno preduzeće „Lune Milovanović“ i dr. Ni sprovođenje privatizacije nije dalo očekivane rezultate.

KOMPARATIVNE PREDNOSTI: Kovin je u okruženju značajnih privrednih centara Beograda, Pančeva, Vršca, Smedereva i Požarevca. Most na Dunavu Kovin–Smederevo, blizina autoputa Beograd–Niš, vojni aerodrom koji se kroz određena ulaganja može pretvo-

riti u robno-civilni, široka prostranstva specijalnog rezervata prirode „Deliblatska peščara“, Slobodna zona... sve su to značajni preduslovi ekonomskog razvoja.

Na tim komparativnim prednostima privukli smo i značajnu pažnju stranih investitora: izgrađena je hala za preradu rude magnezijuma (francuska firma); otpočeta je izgradnja gradske toplane (sa učesćem slovačkog kapitala); potpisan je Ugovor za izgradnju luke na Dunavu (ruska firma); privode se kraju razgovori oko izgradnje fabrike za proizvodnju elektro-instalacije za auto-industriju (japanska firma); u toku su razgovori oko izgradnje hale za proizvodnju hrane za kućne ljubimce (italijanska firma) i fabrike za izradu optičkih kablova (kanadska firma).

Kao i sve manje opštine, raspoložemo skromnim budžetom, koji je dovoljan samo za funkcionisanje korisnika budžeta.

Opređelili smo se da sredstva za razvoj opštine obezbedimo privlačenjem domaćeg i stranog kapitala. U tom smislu dali smo niz pogodnosti potencijalnim investitorima, koje su u domenu lokalne samouprave i na koje možemo uticati donošenjem opštinskih odluka. Zalažemo se za vraćanje imovine opštinama i u tom smislu formirali smo Komisiju koja će se baviti ovom problematikom. Takođe, formirali smo Komisiju i za praćenje konkursa i podnošenje prijave za sredstva koja međunarodne organizacije nude opštinama.

Na kraju, istakao bih da smo mnogo uradili u 2005. godini na polju komunalne infra-

strukture. Pored već pomenute izgradnje gradske toplane, asfaltirali smo više ulica u Kovinu, nastavili sa izgradnjom kanalizacione i vodovodne mreže i započeli aktivnosti na gasifikaciji preostala tri naseljena mesta (Deliblato, Gaj i Dubovac), čime bi zaokružili proces gasifikacije cele opštine.

Potpisali smo predugovor sa austrijskom firmom oko izrade projektne dokumentacije za izgradnju vodovodne mreže u naseljenom mestu Bavanište, ugradnju postrojenja za preradu vode za piće u svim naseljenim mestima i postrojenja za preradu otpadnih voda u Kovinu. Ista firma pokloniće jedno postrojenje za prečišćavanje pijaćih voda jednom naseljenom mestu naše opštine, a koje će služiti kao pilot-program.

Blagoje Bogdanović,
predsednik opštine Kovin

OPŠTINA BOLJEVAC

Duga poljoprivredna tradicija

Najveći problem opštine Boljevac je nedovoljno izgrađena komunalna infrastruktura. Naime, veliki deo grada nema urađenu kanizacionu mrežu (sistem za prečišćavanje otpadnih voda je u izgradnji), vodovodna mreža je stara pedesetak godina sa azbestnocementnim cevima, koje je neophodno hitno zameniti. Kvalitet lokalne putne mreže i ulica je na nezadovoljavajućem nivou, mada se u poslednje vreme radi na rekonstrukciji pojedinih putnih pravaca.

Glavni prirodni potencijali opštine su: drvo, (51 odsto teritorije opštine je pod šumama), ukrasni kamen, voda, lekovito bilje, uslovi za intenzivni razvoj stočarstva kao i razvoj turizma na Rtnju, lovnog, ribolovnog i seoskog turizma. Specifičnost opštine Boljevac predstavlja bogatstvo vodnih resursa koje

pokušavamo da valorizujemo kroz izgradnju brane na reci Crni Timok, čija bi akumulacija služila za proizvodnju električne energije, vodosnabdevanje Boljevca i okolnih opština i navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta. Takođe postoje uslovi za izgradnju mini-hidroelektrana na manjim vodotokovima u opštini koje lako mogu da se priključe sistemu Elektroprivrede.

Opština Boljevac je sa Programom podrške opštinama istočne Srbije (finansira Evropska agencija za rekonstrukciju i razvoj) potpisala Ugovor kojim je predviđeno ulaganje u: Razvoj infrastrukture u opštini Boljevac (rekonstrukcija tri lokalna putna pravca, i poboljšanje vodosnabdevanja jedne mesne zajednice); Razvoj institucija (osnivanje opštinskog uslužnog i informacionog centra); Ekonomski razvoj (razvoj dečjeg i omladinskog turizma na Rtnju). Celokupna vrednost ovog projekta iznosi oko 750.000 evra od čega je oko 26 odsto sredstava izdvojila Opština Boljevac.

Opština Boljevac se uključila i u izradu pro-

jekta Regionalne deponije, koju takođe sprovodi Program pomoći opštinama istočne Srbije. Ulaganja CHF – internešenel u opštini Boljevac usmerena su uglavnom u razvoj mesnih zajednica i udruženja građana na teritoriji opštine. Program još nije završen. Dosadašnje investicije iznose oko 17.000.000 dinara.

Nebojša Marjanović,
predsednik opštine Boljevac

INTERVJU: STIVEN ROZENBERG, DIREKTOR PROGRAMA MEGA

Koncept pozitivne poslovne klime

“U okviru programa MEGA radićemo najpre sa deset opština, a zatim ćemo, nadamo se, raditi sa još 14 dodatnih opština kako bismo razvili kapacitete za ekonomski razvoj”

Podsticaj ekonomskom razvoju opština (*Municipal Economic Growth Activity* – MEGA) naziv je programa koji finansira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), a sprovodi *The Urban Institute* (UI). Ovaj projekat započet je oktobra 2005. godine sa ciljem da ojača i podstakne lokalnu samoupravu i privrednike u razvoju privrede, otvaranju novih radnih mesta i stvaranju povoljne poslovne klime za razvoj privatnog sektora. Aktivnosti programa temelje se na rezultatima Programa za reformu lokalne samouprave (SLGRP).

Odabrano je deset opština koje će učestvovati u prvoj fazi programa (vidi okvir), i tim povodom razgovaramo sa Stivenom Rozenbergom, direktorom programa MEGA.

LOKALNA SAMOUPRAVA: Kako je koncipiran program MEGA?

STIVEN ROZENBERG: Program je dizajni-

ran sa ciljem da promovise četiri oblasti: stvaranje novih radnih mesta, otvaranje novih privrednih subjekata, privlačenje investicija i stvaranje partnerstva između javnog i privatnog sektora. Sastoji se od četiri komponente. Prva komponenta ovog programa je saradnja sa republičkim organima vlasti u cilju promovisanja razvoja lokalne zajednice i sprovođenja reformi za stvaranje pozitivne poslovne klime. Drugi aspekt je saradnja sa Stalnom konferencijom gradova i opština i poslovnom zajednicom u cilju uspostavljanja Nacionalne alijanse za lokalni ekonomski razvoj (NALED), jer reforma lokalnog ekonomskog razvoja nije samo u interesu lokalne samouprave već i u interesu poslovnih ljudi. Dakle, potrebno je okupiti sve zainteresovane aktere da rade na zajedničkoj lokalnoj ekonomskoj agendi i promovisati reforme za ekonomski razvoj na republičkom nivou.

Biznis-inkubatori

“Nedavno je bilo dosta aktivnosti vezano sa biznis-inkubatore u opštinama Knjaževac i Niš. Mi sada procenjujemo prednosti i mane njihovog funkcionisanja u praksi. Biznis-inkubatori predstavljaju veoma zanimljiv koncept – to su mesta na kojima se razvijaju mali biznisi, koji u roku od jedne do dve godine razvijaju svoje kapacitete uz tehničku pomoć i obuku. To je mehanizam podrške malim preduzećima koja teže održivom razvoju... U ovom regionu, biznis-inkubatori su naročito razvijeni u Sloveniji.”

Zone unapređenog poslovanja – BID

“Na osnovu mog iskustva iz Njujorka, sa pozicije generalnog savetnika njujorške Agencije za ekonomski razvoj, mislim da BID zone odlično funkcionišu u praksi. U Njujorku imamo 42 BID zone. Devedesetih godina Njujork je doživeo renesansu, pre toga je bilo dosta kriminala i ekonomskog nazadovanja. Najzaslužnije za ponovno rođenje Njujorka bile su upravo BID zone. To su područja od nekoliko blokova u centralnim trgovačkim zonama u kojima vlasnici radnji sarađuju međusobno i sa lokalnom samoupravom, da bi ustanovili koje su njihove osnovne potrebe i da bi uspešnije promovisali svoje poslove”, kaže Rozenberg. Najveću pretnju BID zonama u Americi, prema njegovim rečima, predstavljaju veliki šoping molovi koji privlače mnogo ljudi, a zone unapređenog poslovanja jedan su od legitimnih mehanizama za vraćanje ljudi u centar grada. U Srbiji već postoje četiri BID zone, a to su Valjevo, Zrenjanin, Niš i Kruševac.

MEGA opštine

Opštine koje učestvuju u prvoj fazi programa MEGA jesu: **Indija, Kragujevac, Kruševac, Loznica, Novi Beograd, Prokuplje, Subotica, Užice, Vranje i Zrenjanin**. Planirano je da prva faza programa traje 33 meseca. Ako USAID donese odluku o ulasku u drugu fazu programa, biće uključeno dodatnih 14 opština.

Šta gradovi i opštine mogu da očekuju od ovog programa?

Podrška izgradnji kapaciteta lokalnim vlastima takođe je deo ovog programa. Kao što znate, lokalne vlasti donedavno nisu bile odgovorne za ekonomski razvoj zajednice – to je bilo u domenu centralne vlasti. Lokalna vlast u Srbiji nema dovoljno kapaciteta za sprovođenje i razvoj ekonomskih reformi u domenu finansija i drugih nadležnosti – često postoji samo gradski menadžer kao jedina osoba koja je odgovorna za ekonomski razvoj. Ali, lokalne zajednice u razvijenim zemljama na Zapadu imaju kancelarije za ekonomski razvoj u kojima rade specijalno obučeni ljudi. U okviru programa MEGA radićemo najpre sa deset opština, a zatim ćemo, nadamo se, raditi sa još 14 dodatnih opština u Srbiji kako bismo im pomogli da razviju kapacitete za ekonomski razvoj. To znači osnivanje kancelarija za lokalni ekonomski razvoj, obuka kadrova, upoznavanje sa iskustvima centralnoevropskih zemalja.

U isto vreme, radićemo i sa privatnim sektorom radi razvoja lokalne ekonomske zajednice. U tom smislu, preporučićemo neke vrlo praktične mere: stvaranje industrijskih, naučnih, tehnoloških, profesionalnih ili turističkih parkova, biznis-inkubatora, zona unapređenog poslovanja (BID zone), reformu poreza na imovinu, pojednostavljivanje procedura za registraciju firmi i oslobađanje razvojnih oblasti od plaćanja poreza. Nadamo se da će lokalne kancelarije za ekonomski razvoj primeniti naše preporuke u praksi. Tokom prve i druge faze program MEGA raspolaže sa tri miliona dolara za grantove koji će poslužiti za sprovođenje ovih konkretnih projekata, a predviđeno je sufinansiranje od samih opština. Samo u prvoj godini trajanja programa MEGA, deset izabranih opština je u svojim budžetima odredilo još tri miliona dolara za sprovođenje tih projekata.

Šta će zapravo raditi kancelarija za lokalni ekonomski razvoj?

Kada uđete danas u neku od gradskih opština u potrazi za informacijama, na izlasku ćete dobiti brošuru u kojoj su navedene samo osnovne informacije o gradu, o spomenicima kulture, crkvama i slično. Ali, ako ste poslovan čovek, nigde nećete naći podatak o udaljenosti od autoputa ili aerodroma, podatak o raspoloživoj radnoj snazi ili zemljištu. Opština treba da bude mesto gde će potencijalni investitori dobiti sve potrebne informacije. Takođe, stručnjaci zaposleni u kancelariji za lokalni ekonomski razvoj trebalo bi da obave marketinšku analizu tržišta, zemljišta, radnih mesta i radne snage u svojoj zajednici i razmo-

NOVA RADNA MESTA, INVESTICIJE I BIZNIS: Stiven Rozenberg

tre mogućnost uvođenja ombudsmana za preduzetnike... Različite su mogućnosti.

Napomenuli ste i da je stvaranje partnerstva između javnog i privatnog sektora jedan od osnovnih ciljeva programa MEGA.

Jačanje i izgradnja kapaciteta poslovnih udruženja jeste jedan od ciljeva u smislu stručne pomoći, održavanja trgovinskih sajmova... Četvrta komponenta je obuka, uglavnom koncipirana tako da opštine učini kredibilnijim kako bi mogle da pozajmljuju novac iz banaka. Moram da napomenem da su opštine u poslednjih nekoliko godina ostvarile napredak u domenu investicija i razvoja infrastrukture

na godišnjem nivou. Vlada SAD obezbedila je 10.000.000 dolara za garantni fond za kredite opštinama za razvoj infrastrukture, a razmatra se i mogućnost da se obezbedi dodatnih 20.000.000 do 30.000.000 dolara za ovaj fond.

Napredak opština nesumnjivo postoji, ali bez zakona o imovini lokalne samouprave i bez decentralizacije biće teško održati razvoj. Kakav je vaš stav o tome?

To je najveći problem, Srbija je jedina zemlja u Evropi u kojoj lokalne vlasti nemaju imovinu. U ovom trenutku, ne čini se da će Vlada učiniti neke poteze u tom smeru u bližoj budućnosti. Stalna konferencija gradova i

opština i SLGRP izradili su Studiju o gubicima lokalne samouprave zbog podržavljenja njene imovine u kojoj stoji da su minimalni gubici 1,3 milijarde evra. Hiljade radnih mesta se izgubi svake godine zbog toga. Takođe, smatramo da je neophodna decentralizacija i reforma sistema finansiranja lokalne samouprave, jer je opštinama veoma teško da dobiju povoljne kredite ako nemaju dovoljne i predvidive izvore prihoda...

Koji su kriterijumi za selekciju opština koje će učestvovati u programu MEGA?

Stigle su nam 23 prijave iz gradova i opština. Profil koji smo mi napravili izgleda ovako: opština bi trebalo da bude velika, da može da predstavlja zamajac razvoja u regionu, da ima izvesnu ekonomsku snagu i da je politički stabilna. Jedan od kriterijuma je i spremnost opštine da uspostavi kancelariju za lokalni ekonomski razvoj. Pored toga, opštine koje su odabrane dolaze iz različitih krajeva Srbije i to je bio takođe jedan od kriterijuma, uz spremnost da u svojim budžetima odrede sredstva za kofinansiranje projekata na njihovoj teritoriji.

Da li je program MEGA primenjen u nekim drugim tranzicionim zemljama, ili je posredni specifičan program za našu zemlju?

Ne, koliko ja znam, kao takav nije primenjen nigde drugde. Imali smo slične programe (za strateško planiranje, unapređenje lokalne samouprave itd.) u drugim zemljama, ali program MEGA je jedinstven kao sveobuhvatan program lokalnog ekonomskog razvoja.

Biljana Vasić

KONFERENCIJE

Evropska politika za decu i omladinu

0 mogućnostima i potrebama siromašnih delova grada

Od 30. januara do 1. februara 2006. godine u Strazburu se održava evropska konferencija o "Integriranoj evropskoj politici za decu i omladinu – potrebe siromašnih delova gradova", koju zajedno organizuju Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Saveta Evrope, Direktorat za omladinu i sport Saveta Evrope i nemačko Ministarstvo za porodicu, stare, žene i omladinu. Ovaj skup predstavlja nastavak već održane konferencije "Integrirane strategije za decu i omladinu u siromašnim delovima gradova", koja je održana 2004. godine u Berlinu, imajući u vidu da su učesnici berlinske konferencije u Konačnoj deklaraciji izrazili potrebu za zajedničkim strategijama i međuopštinskoj razmeni iskustava i pristupa u borbi protiv društvene isključivosti i za unapređenje učešća mladih u javnom životu na lokalnom nivou. Očekuje se učešće predstavnika više od 30 gradova i opština iz Evrope, koji će svojim kolegama predstaviti svoju praksu i iskustva kada je reč o brizi o mladima. Konferencija u Strazburu ima za cilj nastavak ovog dijaloga, tako što će okupiti ljude koji se zalažu za realizaciju uspeš-

nih strategija u evropskim zajednicama – gradonačelnike, predstavnike mladih, nevladine organizacije, stručnjake koji se bave pitanjima omladine, kao i predstavnike evropskih institucija. Četiri glavna pitanja o kojima će učesnici diskutovati biće: standardi i indikatori, saradnja između javnih i privatnih institucija; međuetnička kultura i manjine; ksenofobija i nasilje; učešće i obrazovanje o demokratiji; neformalno obrazovanje, zaposlenje i kvalifikovanost.

Svetski kongres zaštite životne sredine

Izvan Afrike: Lokalna rešenja i globalni izazovi

Svetski kongres ICLEI (Međunarodni savet za lokalne inicijative u oblasti zaštite životne sredine) održać se u Kejp Taunu, u Južnoj Africi, u periodu od 27. februara do 3. marta 2006. godine. Ovo je treći po redu svetski kongres ICLEI članica i prvi put će se održati u južnoj hemisferi. Tema ovogodišnjeg kongresa je "Izvan Afrike: Lokalna rešenja i globalni izazovi". Biće to ključni događaj za sve ICLEI članice i velika mogućnost za partnere da ostvare bolje razumevanje dostignuća u lokalnim samoupravama. Teme kongresa biće: zaštita globalnih zajedničkih dobara – klima, voda, bioraznovrsnost.

SKGO

Građani projektuju budžet

“Racionalno trošenje budžeta i ravnomerna raspodela sredstava je i u Barajevu, kao i u većini opština, pitanje koje izaziva najveće nepoverenje kod građana i najčešće kritike upućene lokalnoj vlasti”, kaže predsednik Opštine Barajevo

Projekat „Učešće građana u budžetu“ deo je sporazuma koji je grad Beograd potpisao sa agencijom USAID, a koji sprovodi Program za reformu lokalne samouprave u Srbiji (SLGRP). U prvoj fazi ovog projekta, koja je završena 1. jula ove godine, preko anketnih listića građanima je prvi put prezentovan gradski budžet. Popunjavanjem anketnih listića građani su mogli da daju svoje predloge o tome šta je potrebno prvo uraditi na njihovoj opštini. Svi prikupljeni podaci biće dostavljeni Zavodu za informatiku i statistiku na obradu, a dobijeni rezultati biće prezentovani građanima i korišćeni se za preraspodelu finansija u budžetu za sledeću godinu. U drugoj fazi koja je trenutno u toku, građanima se na javnim raspravama po opštinama predstavlja nacrt budžeta, što dovodi i do treće faze – konačnog nacrta budžeta koji je usaglašen sa potrebama žitelja grada. U ovaj projekat uključeno je 12 beogradskih opština i sve javne rasprave do sada bile su veoma posećene i dobro organizovane, naročito u Rakovici i na Voždovcu.

UTISCI I KOMENTARI

Rade Stevanović, predsednik Opštine Barajevo:

“U Barajevu je 29. 11. 2005. godine održana druga javna rasprava o budžetu Opštine Barajevo. Prednosti ovakvog načina budžetskog planiranja već su očigledne. Za predstavnike lokalne vlasti to je neophodna pomoć pri određivanju prioriteta i postizanju što rav-

nomernijeg razvoja svih delova opštine, a za građane mogućnost da utiču na investiranje u svojoj mesnoj zajednici i budu unapred upoznati sa planovima za narednu godinu i, što je veoma važno, sa realnim mogućnostima koje okvir budžeta pruža i načinom na koji se sredstva budžeta troše. Ovakve javne rasprave izuzetno su korisne kao najbolji način približavanja, sticanja poverenja i kontrole ovog najvažnijeg segmenta vršenja vlasti.”

Bojan Milić, predsednik Opštine Rakovica:

“Opštinske vlasti treba da nauče koji problemi građane najviše muče, a građani – koje su nadležnosti opštinskih i gradskih vlasti, kako bi mogli da bolje razumeju probleme i ograničenja sa kojima se lokalna vlast suočava pri ispunjavanju njihovih zahteva. Zato su građani pokazali posebno interesovanje za donošenje zakona o glavnom gradu i za decentralizaciju lokalne samouprave. Važno je istaći da će prioriteta u 2006. godini biti gasifikacija, uvođenje video nadzora u školama, obdaništima i glavnim raskrsnicama, izgradnja stanova za socijalno ugrožene Rakovčane, rešavanje problema nelegitimenih naselja, ali i uređenje obale jezera u Resniku. Građani Rakovice na javnoj raspravi održanoj 24. novembra, kao najveće probleme i prioritete za rešavanje naveli su popravke ulica u kojima žive: popravljane udarnih rupa kojih ima mnogo u Staroj skojevskoj ulici, saniranje klizišta u Resniku, a zanimalo ih je i kada će OŠ

“Branko Ćopić” dobiti sportski teren i kada će biti urađeni prilazi i rampe za invalide.”

Majkl Pilsberi, direktor Programa za reformu lokalne samouprave u Srbiji (SLGRP):

“Građani plaćaju poreze da bi se iz njihovih zajedničkih sredstava finansirale potrebe od opšte društvene koristi, kao što su npr. radovi na putevima, koje oni pojedinačno ne mogu da plate. Ipak, ovaj novac je i dalje njihov. Oni poveravaju vlastima da ta sredstva iskoriste na najbolji mogući način u korist svih građana. Upravo zbog toga smo uvereni da će vlasti donositi najbolje odluke o korišćenju zajedničkih sredstava ukoliko imaju mogućnost da znaju šta građani žele i zato čvrsto verujemo da budžetske procedure moraju da budu transparentne. Rasprave se organizuju u tri faze: 1) građani iskazuju svoje prioritete, probleme ili potrebe (što se može postići ili organizovanjem rasprava ili nekim drugim metodom, npr. anketiranjem); 2) nacrt budžeta se zajedno sa građanima analizira na otvorenim javnim raspravama da bi se razmotrilo koje je sve opcije uprava imala prilikom pripreme budžeta i kako su se stavovi građana odrazili na budžet; i 3) nakon usvajanja budžeta građani se obaveštavaju o tome kako izgleda konačna verzija budžeta korišćenjem izveštaja koji svi mogu lako razumeti.”

Snežana Voštinarov, Služba za komunikacije i koordinaciju odnosa sa građanima Gradske uprave:

“S obzirom na to da se ovakva akcija prvi put sprovodi, možemo da budemo zadovoljni i da se nadamo da će građani ozbiljno shvatiti učešće u ovakvim akcijama pošto su one planirane i za ubuduće. Važno je da građani učestvuju u ovakvim akcijama, jer oni mnogo bolje znaju šta im je potrebno i zbog toga su njihovi predlozi i sugestije neophodni kako bi se budžet pravilno usmerio.”

Zorica Petrović-Šević, Beokom servis

DEMOKRATIJA I ODGOVORNOST LOKALNIH FUNKCIONERA

Seminar za odbornike

“Lokalna demokratija i odgovornost lokalnih funkcionera” bila je tema seminara održanog u Stalnoj konferenciji gradova i opština sredinom decembra prošle godine. Organizovanje seminara, koji su zajednički finansirale Ambasada Francuske u Beogradu i Misija OEBS-a u Srbiji i Crnoj Gori, rezultat je sveobuhvatne analize potreba za stručnim usavršavanjem lokalnih odbornika u Srbiji. Cilj treninga bio je da se omogućiti srpskim predstavnicima lokalnih vlasti da razmene mišljenja sa kolegama iz Francuske u vezi sa ulogom i funkcijama koje imaju.

Gosti iz Francuske, odbornici Fransoa Dič, zamenik gradonačelnika Brija, i Žan-Pjer Buke, odbornik departmana Marne, preneli su svoja iskustva i predstavili viđenje njihove uloge razmatrajući četiri teme –

odbornik vizionar, odbornik demokrata, odbornik stručnjak i odbornik komunikator – što je iniciralo razmenu mišljenja i debatu sa kolegama iz Srbije. Ovom prilikom je i Prvoslav Plavšić, ekspert Centra modernih veština, održao prezentaciju Primena Etičkog kodeksa.

Obuka, zamišljena kao razmena iskustava i praktičnih znanja, prva je u nizu seminara planiranih nakon sprovođenja i dobijanja rezultata analize potreba lokalnih odbornika za stručnim usavršavanjem. Rezultati analize uskoro će biti objavljeni i poslani svim opštinama u Srbiji.

Pod pokroviteljstvom Stalne konferencije gradova i opština i u saradnji sa Ambasadom Francuske biće organizovani i drugi treninzi koji će se baviti stručnim znanjima, pre svega lokalnim ekonomskim razvojem, ali i temama kao što su upravljanje projektima i timski rad.

Lionel Šati, ekspert u Vladi Republike Francuske

INTERVJU: Pjer Maurer, ZAMENIK DIREKTORA KANCELARIJE ŠVAJCARSKE AGENCIJE ZA RAZVOJ I SARADNJU (SDC) ZA SRBIJU I CRNU GORU

Demokratija u praksi

“Sledećeg meseca, verovatno 6. marta, Stalna konferencija gradova i opština uz podršku SDC-a organizuje prvu nacionalnu Konferenciju o učešću građana na lokalnom nivou u Srbiji”

Stalna konferencija gradova i opština, uz pomoć Vlade Švajcarske posredstvom Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC), realizuje projekat “Podrška jačanju građanskog učešća na lokalnom nivou”. Kako je participacija građana u političkom životu Srbije na niskom nivou, ovaj projekat upravo ima za cilj stvaranje uslova za aktivnije uključivanje građana u politički život svoje lokalne zajednice. To je bio povod za razgovor sa Pjerom Maurerom, zamenikom direktora kancelarije SDC-a za SCG.

LOKALNA SAMOUPRAVA: Kad je započeo projekat i šta je bio glavni razlog SDC-a da započne kampanju ove vrste u Srbiji?

PJER MAURER: Počeli smo sa ovim projektom u septembru 2005. godine kako bismo podržali efikasnije funkcionisanje demokratije u tranzicionom periodu u Srbiji. Nije dovoljno samo imati demokratske institucije, već je potrebno ostvariti demokratsko funkcionisanje. Vidimo da građani Srbije nisu naročito aktivni, pogotovo van Beograda. Aktivnost građana naročito je važna, a posebno u unutrašnjosti, jer mi smatramo da razvoj ove zemlje u velikoj meri zavisi od razvoja manjih sredina. Želimo da pomognemo da žitelji Srbije preuzmu sudbinu u svoje ruke, mnogo više nego do sada. SDC je takođe veoma osetljiv na siromašne i ranjive grupe, pa je zato jedan od glavnih ciljeva ovog projekta obraćanje marginalizovanim grupama – želimo da budemo sigurni da se njihovo mišljenje računa.

Ideja ovog projekta je podizanje svesnosti o važnosti građanskog učešća u procesu donošenja odluka, posebno na lokalnom nivou gde je vlast najbliža građanima i gde se odlučuje o pitanjima svakodnevnog života građana. U procesu jačanja građanskog učešća potrebno je stalno sagleđavati kapacitet postojećih ili mogućih novih, inovativnih instrumenata, ali i razmišljati o njihovom unapređenju u korist većeg učešća građana u lokalnom političkom životu. Kao primer ove prakse navešću referendum i pravo na građansku inicijativu, veoma popularne i korišćene instrumente u Švajcarskoj. SDC pomaže u unapređenju ovih instrumenata kod srpskih zakonodavaca. Jedan od najčuvenijih švajcarskih pravnika uključen je u ovaj posao, to je pro-

fesor Kaelin sa Univerziteta u Bernu. Profesor je organizovao nekoliko radionica i učestvovao u pisanju publikacija koje se bave analizom lokalnog zakonodavstva i uklapanjem ovih instrumenata u lokalne uslove. Zahvaljujući njegovim naporima, nekoliko opština u Srbiji unapredilo je te instrumente u svojim statutima.

Projekat realizujete zajedno sa SKGO-om, asocijacijom koja zastupa interese lokalne samouprave u Srbiji...

Stalna konferencija gradova i opština je za nas najbolji partner za promovisanje svesti o učešću građana u lokalnoj politici, ali i za lobiranje kod centralne vlasti i podršku adekvatnijem zakonodavstvu u oblasti lokalne samouprave. Jedan od ciljeva ovog projekta jeste stvaranje i implementacija strategije o uključivanju građana u lokalni javni život. Model strateškog dokumenta kojim se želi inicirati ova strategija, biće uobličen kroz proces rada radne grupe koja je formirana za njegovo pisanje i proces javnih rasprava i dijaloga sa zainteresovanim akterima. Nakon njegovog usvajanja, principi i preporuke koje budu utvrđene biće osnov za lobiranje i promovisanje stvaranja nacionalne strategije za učešće građana na lokalnom nivou.

Kada će biti održana konferencija o učešću građana na lokalnom nivou?

Sledećeg meseca, verovatno 6. marta, Stalna konferencija gradova i opština uz podršku SDC-a organizuje prvu nacionalnu Konferenciju o učešću građana na lokalnom nivou u Srbiji, na kojoj će biti promovisana ova tema i dosadašnji rezultati. Između ostalog biće predstavljena komparativna analiza zakonodavne situacije u

Novi programi

“SDC je trenutno u procesu lansiranja novog programa za naredne tri godine. Aktivnosti ovog novog programa biće koncentrisane oko četiri sektora: lokalna samouprava, unapređenje privatnog sektora i ekonomije, obrazovanje i javne službe (uglavnom ćemo podržati energetiku, odnosno EPS). Takođe, imamo i projekte vezane za kulturu i nauku. Trudimo se da decentralizujemo naše aktivnosti, zato što stvarno verujemo da je unutrašnjost zapostavljena, a da pri tome ima veliki potencijal.”

PROGRES ZAVISI OD UNUTRAŠNJOSTI: Pjer Maurer

oblasti učešća građana na lokalnom nivou, izrađena komparacijom situacije u Srbiji sa situacijom u zemljama u regionu i Evropi, uključujući Švajcarsku. Takođe biće predstavljeni i rezultati istraživanja koje je urađeno u cilju pregleda sadašnje prakse vezane za učešće građana na lokalnom nivou u Srbiji za koju verujemo da može znatno da se unapredi. Možda će najinteresantniji biti gosti iz Bugarske, koji su pozvani i koji su bili ili jesu i dalje uključeni u problematiku učešća građana na lokalnom nivou kroz projekat koji SDC podržava u toj zemlji. Oni dolaze ovde kako bi predstavili svoje rezultate i razmenili iskustva i ideje sa kolegama iz Srbije, od kojih će neki imati prilike da to isto učine prilikom posete Bugarskoj, koja je planirana u narednom periodu... Naravno, biće pozvani i predstavnici republičke vlasti, nevladinih organizacija i, naravno, predstavnici lokalne samouprave u Srbiji.

Kako funkcioniše švajcarski model i da li može da se primeni u Srbiji?

Švajcarski model može da se primeni samo u Švajcarskoj, ne verujemo da može da se primeni u nekoj drugoj zemlji. Svaka zemlja mora da definiše svoj model zasnovan na tradiciji, kulturi i političkoj opredeljenosti. Ipak, iskustva Švajcarske su svakako značajna i podsticajna i za druge zemlje. Mislim da je sada pravo vreme da Srbija definiše svoj model uključivanja građana u lokalni politički život. Mislim da se dosta toga promenilo od onog vremena kada su se ljudi plašili da uđu u opštinu sa nekih zahtevom. Lokalne vlasti su shvatile da predstavljaju servis građana i da bi trebalo da budu prijateljski raspoloženi i otvoreni. Ima mnogo pozitivnih primera, poput informativnih centara u opštinama gde možete brzo da dobijete informaciju...

Biljana Vasić

RODNA RAVNOPRAVNOST

Jednake među jednakima

Da li su srpske opštine voljne da otvore vrata predstavnicima velikog dela društva – ženama? Da li one prihvataju nove ideje, različite načine razvoja zajednica i izazov

Smatra se da tema rodne ravnopravnosti postoji još od nastanka čovečanstva i da spada u domen napretka same vrste. Ona uključuje sve i određuje svaki korak u našem životu: rođeni smo kao devojčice ili dečaci, od nas se očekuje da se ponašamo onako kako to „pristaje“ dečacima ili devojčicama, odabiramo profesije za koje se smatra da odgovaraju karakteru i sposobnostima jednih ili drugih... Kada osnujemo porodicu, postajemo nosioci novih, potpuno različitih uloga – majki i očeva – pri čemu je uloga namenjena ženama mnogo zahtevnija i teža od „muške“ uloge. Tokom radnog veka, iznova nas smeštaju u „pravu“ kutiju ili postavljaju na „pravi“ nivo u admini-

strativnoj hijerarhiji zbog opšteg uverenja da žene i muškarci imaju različite sposobnosti – i kao vođe i kao službenici.

Svet je počeo da preispituje ovakav stav i tradicionalna shvatanja pre mnogo godina, a desile su se i brojne zakonske, administrativne i kulturne promene, naročito u evropskim zemljama. Jedan od glavnih pokazatelja koji danas ukazuje na nivo ljudskog, socijalnog i ekonomskog razvoja jedne države jeste upravo nivo jednakosti statusa muška-

raca i žena, odnosno prava i odgovornosti koje imaju žene i muškarci u smislu izjednačenih mogućnosti u nalaženju poslova i napredovanja u karijeri.

RAVNOPRAVNOST NA SRPSKI NAČIN: Srbija je na putu ka Evropskoj uniji i ulaže mnogo napora u razvijanje i sprovođenje svih neophodnih promena kako bi dokazala da je vredna ulaska u nju. Ravnopravnost polova jedna je od stavki koje treba poboljšati uz mnogo rada. Uravnotežena zastupljenost žena i muškaraca primer je koji je prouzrokovao mnoge rasprave kada je kvota od 30 procenata ženskog učešća zakonski uvedena.

Ukoliko se uzme u razmatranje da je izuzetno nizak broj žena na najvišim političkim pozi-

JEDNAKOST POLOVA U SVILAJNCU

Muškarci otišli, devojčice se rađaju

U okviru projekta evaluacije stanja rodne ravnopravnosti u lokalnoj samoupravi Srbije, Virdžinija Langbak, viši konsultant Švedskog instituta za javnu upravu (SIPU) koja je nedavno bila gošća Stalne konferencije gradova i opština, posetila je opštinu Svilajnac. Tom prilikom je Dobrivoje Budimirović, predsednik Opštine Svilajnac, predstavio stanje u svojoj opštini po pitanju rodne ravnopravnosti

Kao jedna od prvih stvari koje padaju u oči u vezi s ovim pitanjem jeste da u Svilajncu postoji nesrazmera između broja muškaraca i žena. Iako ta pojava nije strana ni mnogim drugim sredinama, ovaj disbalans je u Svilajncu izražen, a njegovi uzroci su u odlasku radno sposobnog stanovništva na rad u inostranstvo, kao i pomalo neobičnoj pojavi da je, na primer, u prošloj godini zabeleženo skoro tri puta više rođenih devojčica nego dečaka! U poslednjih pet godina oko 4000 stanovnika opštine dobilo je državljanstvo neke strane države, a skoro četvrtina od ukupnog broja od 39.000 stanovnika živi u inostranstvu. Budući da se u našim uslovima muškarci još uvek lakše odlučuju na samostalno iseljavanje i mobilniji su, to je još jedan razlog za nesrazmeru u brojnom stanju polova.

Glavna tema posete odvela nas je ka ulaganjima koje opština sprovodi radi poboljšanja života svojih stanovnika. Pomenutu disproporciju u broju žena i muškaraca u opštini Svilajnac, kao i poznate ranjivosti žena prilikom smanjenja broja radnika u preduzećima koja prolaze kroz promenu strukture, ublažavaju nove investicije koje su u 80-90 procenata slučajeva usmerene ka zapošljavanju žena i olakšavanju nji-

VIRDŽINIJA LANGBAK (LEVO) U SVILAJNCU

hgovog života. Gasifikacija se može smatrati jednom od takvih investicija. Fabrika za sušenje šljiva, građena sa američkim partnerima, uglavnom zapošljava žene, a i u njenom rukovodstvu su pretežno žene.

Virdžinija Langbak je iznela primer žena na severu Finske koje su, u situaciji sličnog polnog raslojavanja jedne zajednice, bile mobilnije u odnosu na muškarce, jer tradicionalno nisu bile vezane za napore poslove odgajanja stada irvasa. One su se posvetile obrazovanju i bile prve koje su odlazile u gradove gradeći karijeru. Žene u Svilajncu, kao i u mnogim drugim mestima Srbije, iako nisu u toj meri mobilne, čine većinu zaposlenih i nalaze se u upravljačkoj strukturi u obrazovanju, zdravstvu, socijalnoj i dečjoj zaštiti, trgovini i uslugama nege lepote. Grad Svilajnac nema veće pogone teške i hemijske industrije koji tradicionalno više zapošljavaju mušku radnu snagu, a mala privreda ove opštine u 80 odsto slučajeva takođe zapošljava žene.

Svilajnac je pretežno poljoprivredna opština, a njeni poljoprivredni proizvodi su među najboljima u Srbiji. U opštini se rukovode idejom da se život u seoskim sredinama učini, po mogućnostima koje pružaju, jednakim onom u gradu, pa i boljim u nekim pogledima. Zato se radi na unapređivanju infrastrukture –izgrađeno je 40 km novih asfaltnih puteva do selâ u okolini Svilajнца, uvedena trofazna struja, obnavljaju se škole i obdaništa (čak i u slučajevima kada se broj decekorisnika pojedinih obdaništa meri jednocifrenim brojkama), obnavlja i uvodi infrastruktura za vodovod i kanalizaciju. U Svilajncu se, u saradnji sa partnerima iz Češke i Austrije, radi na izgradnji deponije koja će služiti za pet opština. Postoji i veliki broj telefonskih linija – 2,5 telefonska broja po porodici, standardne ili mobilne telefonije.

Vojslav Krnić, SKGO

VRAČARSKI MODEL RAVNOPRAVNOSTI POLOVA

Žene u povlačenju iz političke arene

Virdžinija Langbak se u okviru svoje posete Srbiji susrela i sa predsednicom Opštine Vračar, Milenom Milošević. U prisustvu svojih saradnica, Milena Milošević se osvrnula na pitanje rodne ravnopravnosti i načine na koje se ovaj važan segment demokratizacije društva može unaprediti

Opština Vračar ima radno telo za pitanje rodne ravnopravnosti koje je Skupština osnovala na sopstvenu inicijativu, pa i time pruža primer drugim sredinama. Uopšte, u "muškom svetu", kakva je, po oceni mnogih, Srbija danas, u ovoj opštini oko 80 odsto zaposlenih čine žene, uključujući i najviše funkcije. Dve trećine načelnika službi su ženskog pola.

U švedskim preduzećima, pa i opštinskim službama, saznajemo, postoji jedna osoba iz odeljenja za kadrove ili iz redova viših menadžera, koja se bavi praćenjem rodne ravnopravnosti u zapošljavanju, postavljanju na više položaje i izradom planova obuke iz ove oblasti za zaposlene. Poslovnici koji regulišu ovo pitanje u Srbiji, a od kojih je neke pročitala i Virdžinija Langbak, određuju da među zaposlenima nije dozvoljeno, na primer, izrugivanje na polnoj osnovi niti verbalno ili seksualno uznemiravanje, ali nisu navedena uputstva za postupak ukoliko do toga ipak dođe. Odnosno, nedostaju mehanizmi za reagovanje na ovakvu situaciju, adekvatna procedura i odgovornost za sprovođenje mehanizama, kao i odredbe o obaveznom diskretnom obrađivanju takvih slučajeva ili sankcije za nesprovođenje postupka. U tom segmentu postoje otvorene mogućnosti za unapređenja postojećih rešenja u Srbiji.

Problem koji sprečava veće angažovanje žena jeste taj što se one osećaju ostavljene po strani i imaju odbojnost prema političkom angažmanu. Ali uz stalan rad i ohrabivanje, ženama će u našoj politici

biti nedovoljna i postojeća kvota od 30 procenata predviđena za njihovo učešće, uz zadržan visok kvalitet kandidatkinja. Utisak je, smatra Milena Milošević, da su žene savesnije u tom smislu da ne žele da se prihvate obaveza za koje nisu sigurne da će moći da ih privedu kraju. Ovde je ohrabrenje od ključnog značaja. Eventualne programe obuke, koji su predviđeni od strane UNDP-a, a za koje gošća iz Švedske pokušava da utvrdi potrebe i interesovanje, nadležni u Opštini Vračar rado bi prihvatili. Predsednica je skeptična u vezi sa situacijom u celoj Srbiji, ali je zato u beogradskim opštinama situacija sa položajem, pitanjima i zapošljavanjem žena i drugih osetljivih grupa (poput lica sa telesnim invaliditetom) u novije vreme znatno bolja.

Pa ipak, velika prepreka za veće angažovanje žena jeste postojeća politička atmosfera – aktivne i u velikom broju angažovane posle 2000. godine, žene se sada povlače iz političke arene u kojoj je sve dozvoljeno – lične uvrede, verbalno i seksualno uznemiravanje, klevete. Nezdrava atmosfera čini da se one pitaju zašto da se tu angažuju i kako da se uopšte dokažu. Prostor za političko delovanje žena se u takvim uslovima, nažalost, znatno smanjuje.

Pored odbora za rodnu ravnopravnost, u Opštini Vračar postoje služba pravne pomoći i antikorupcijski odbor, kao prve instance kojima se građani uglavnom obraćaju za pritužbe u ovim oblastima. Članovi ovih tela su ljudi od ličnog integriteta i autoriteta, kao najbolja garancija da će regularnost biti zaštićena. Najveći deo pritužbi, inače, tiče se građevinskih problema, finansija i nepravilnosti u postupcima. U okviru ovih opštinskih funkcija nalazi se i komisija za pritužbe i žalbe. U jednom merenju koje je sproveo CeSID, prosečno vreme za koje su stranke na šalterima Opštine Vračar bile uslužene iznosilo je vrlo dobrih deset minuta po osobi. Izvodi iz knjiga rođenih i slični dokumenti dobijaju se za jedan dan. Radi optimizacije opštinskih službi, u fazi realizacije je projekat uslužnog centra sa svim potrebnim informacijama dostupnim na licu mesta, koji će se nalaziti u prizemlju zgrade Opštine.

V. Krunić

cijama u svim opštinama Srbije, ovakvo zakonsko rešenje izgleda da je pomoglo, barem dok je jaz nesrazmere tako velik. Uprkos javnim negodovanjima iz političkih redova, stranke su bile primorane da ostave po strani svoj tradicionalni pristup i da zauzmu aktivan stav kako bi u politiku privukle i žene. U mnogim slučajevima izgleda da je takav stav doneo korisna i pozitivna otkrovenja.

Sledeći, čak i važniji korak jeste podsticanje onih žena koje su odlučile da se priključe "zabavi" i izaberu javnu poziciju – njih ne treba ostaviti bez adekvatne obuke ili moralne podrške. U nekoliko zemalja, u kojima je zakonski uvedena ravnoteža polova dovela do zapanjujućeg broja žena u narodnim skupštinama, one su odlučile da napuste politiku već tokom sledećeg mandata. Ne zbog toga što su

bile nestručne, već zbog toga što njihovo znanje i veštine nisu bili ni poštovani ni uzimani u obzir.

U zemljama poput Grčke, Portugala ili Španije, gde se čvrsto održao tradicionalni patrijarhalni mentalitet, mnoge opštine suočile su se s početka reformi sa sličnim poteškoćama vezanim za ravnopravnost polova. Različite zemlje izabrale su različite puteve, ali su problemi s kojima je trebalo uhvatiti se u koštac bili isti.

Danas niko ne može da tvrdi da je dobio bitku za jednaka prava i jednake mogućnosti ukoliko ne poboljša zakonski okvir, ne stvori okruženje u kojem se poštuju znanja i veštine žena, ne omogućujući ženama (bilo da su udate ili razvedene majke) da planiraju i rade svoj posao na takav način da se ne osećaju krivi-

ma zato što treba da biraju između porodice i posla.

Nijedna zemlja niti nacija ne mogu dobiti tu bitku ukoliko muškarci nisu spremni da se promene, ukoliko ne vide radost u tome da budu deo svojih porodica, ali ne ostvarivanjem i visoke društvene pozicije i donošenjem novca kući, već učestvovanjem u problemima sopstvene dece, pokušajima i izazovima za šporetom u kuhinji i slično.

Formalna jednakost nikada ne može biti istinska i jaka na delu ukoliko u nju ne verujemo ili zdušno ne prihvatimo činjenicu da žene nikada nisu bile slabije ili manje stručne od muškaraca!

Virdžinija Langbak,
viši konsultant Švedskog instituta
za javnu upravu (SIPU)
(Prevela: S. Ilić)

Mini hidroelektrane

Nastavljamo sa prikazom knjige *Liber perpetuum – Knjiga o obnovljivim izvorima energije u Srbiji i Crnoj Gori*, u izdanju OEBS-ove Misije u Srbiji i Crnoj Gori. Ovoga puta na redu je poglavlje o energiji vode

Uvodnom delu teksta posvećenom hidroenergiji autor daje kratak prikaz razvoja korišćenja ovog izvora energije i konstatuje da ona ima još uvek veliku važnost. Novija saznanja i iskustva o negativnim uticajima drugih vidova energije na prirodnu okolinu, pa i same hidroenergije u slučaju velikih elektrana, u žižu pažnje su stavila korišćenje hidroenergetskih potencijala malih vodotokova. To su vodotokovi koji uključuju instalacije sa malim padom (ispod 40 metara) i mali kapacitet (16.000 KW). Male hidroelektrane imaju niz prednosti, a efekti na prirodnu okolinu su zanemarljivi ako se uporede sa efektima velikih hidroelektrana. Osim toga, njihova cena je konkurentna u odnosu na termo i nuklearne elektrane.

Hidropotencijal Srbije (procenjen na oko 31.000 GWh godišnje) već je u velikoj meri iskorišćen (oko 62 odsto), ali i preostale rezerve nisu male i delimično su iskoristive baš putem izgradnje i eksploatacije malih hidroelektrana. To pitanje je proučeno i izrađen je katastar malih hidroelektrana za jedinične snage ispod 10 MW. Procene pokazuju da je na malim vodotokovima moguće ostvariti ukupnu instalisanu snagu od oko 500 MW i proizvodnju od 2400 GWh/god. Potencijalno najbogatiji regioni su Užički, Niški i Kragujevački, u kojima je moguće obezbediti proizvodnju od oko 1200 GW/hgod. U Srbiji je instalirano 69 mini hidroelektrana, od kojih je u pogonu samo 31 a van pogona 38; kada bi sve radile, procenjuje se da bi njihova godišnja proizvodnja dostigla

oko 190 GWh. Ako se tome dodaju i svi potencijalni kapaciteti, učešće malih hidroelektrana u ukupnom energetskekom sistemu jedva da bi prelazio pet odsto.

Pa, gde je onda značaj malih hidroelektrana? Njihov značaj je strateški veći od značaja u energetskekom smislu. To se prevashodno odnosi na sigurnost snabdevanja lokalnih potrošača električnom energijom iz obnovljivih izvora energije i na zapošljavanje domaćih kapaciteta za proizvodnju opreme i izvođenje radova.

Poseban deo teksta posvećen je razmatranju pitanja ukupnih ekonomskih efekata gradnje malih hidroelektrana u Srbiji. U podnaslovu „Investicije i direktni ekonomski efekti gradnje malih hidroelektrana“ kaže se: „Energetski značaj procene registrovanog hidropotencijala vodotokova na teritoriji Srbije ukazuje da

je moguće izgraditi 867 malih hidroelektrana ukupne instalisane snage od 453 MW i godišnje proizvodnje od 1600 GWh. Za ovaj obim proizvodnje električne energije u termoelektarnama trebalo bi da se utroši 2.300.000 tona lignita ili 400.000 m³ prirodnog gasa iz uvoza. Male hidroelektrane, ovako gledano, uštede le bi godišnje oko 52.000.000 američkih dolara. Da bi se ostvario ovako ambiciozan plan, potrebno je za svaku pojedinačnu lokaciju raspolagati odgovarajućom tehničkom dokumentacijom koja obuhvata detaljnu analizu svih karakteristika, kako bi bio obezbeđen najbolji izbor agregata, mašinske i elektro opreme. Na taj način bi se dobio najbolji odnos ulaganja sredstava u opremu i građevinske radove. Takva dokumentacija za sada ne postoji za ove objekte, pa je teško proceniti mogućnost investiranja.“ Dalje, i indirektni ekonomski efekti gradnje malih hidroelektrana svakako nisu zanemarljivi – učešće domaće radne snage i industrije, a bez uvoza opreme iz inostranstva.

I na kraju, pod naslovom “Dinamika i efekti gradnje malih hidroelektrana” autor priloga konstatuje: “... Državi treba da bude najveći interes upravo u indirektnim efektima koji će se ogledati u smanjenju uvoza električne energije, korišćenju obnovljivih izvora energije radi čuvanja neobnovljivih i smanjenja zagađivanja životne sredine, regulisanju vodotokova i zapošljavanju domaće industrije. Cena električne energije u Srbiji u budućnosti treba znatno da poraste i tada direktni efekti u periodu eksploatacije od 50 godina mogu da budu mnogostruko veći.”

AKTIVNOSTI SKGO

Kreditiranje samouprave

S talna konferencija gradova i opština održaće okrugli sto na temu “Podsticanje kreditiranja lokalne samouprave”, u utorak 7. februara 2006. godine u svojim prostorijama.

Na skup su pozvani predstavnici najznačajnijih banaka u Srbiji, predstavnici Ministarstva finansija, Ministarstva za ekonomske odnose sa inostranstvom, Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Agencije za razvoj infrastrukture lokalne samouprave, kao i strani stručnjaci u ovoj oblasti.

Lokalna agenda 21

Jedna od aktivnosti Stalne konferencije gradova i opština odnosi se na primenu Strategije lokalnog održivog razvoja, koja je promovisana na Konferenciji o lokalnom održivom razvoju maja 2005. godine i usvojena na XXXV skupštini SKGO-a decembra iste godine. Strategija lokalnog održivog razvoja trenutno se primenjuje u šest pilot-opština, uz podršku partnera iz norveške Asocijacije lokalnih i regionalnih vlasti, a u okviru “Programa zaštite životne sredine i održivog razvoja u gradovima i opštinama Srbije”.

S obzirom na to da pomenutim projektom trenutno nije moguće obuhvatiti veći broj opština, želeli smo da organizacijom ovog simpozijuma pomognemo svim ostalim članicama SKGO-a da dodu do određenih informacija o planiranju održivog razvoja na lokalnom nivou i da na jednom mestu podele svoja iskustva sa svim zainteresovanim učesnicima u ovom procesu. Simpozijum “Lokalna agenda 21: Ka planiranju održivog razvoja u opštinama Srbije”, koji SKGO organizuje u saradnji sa Privrednom komorom Srbije, održaće se 7. februara 2006. godine u Beogradu u Privrednoj komori Srbije.

VREME

Copyright © 1997–2005 Vreme

PDF izdanje razvili: Saša Marković i Ivan Hrašovec

obrada: Marjana Hrašovec